

Posamezna cena: 10 para

Naročnina lista: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se **zaračunajo po dogovoru**; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

130. šte.**Maribor, dne 14. novembra 1928.****Letnik XV.**

Centralizem in uradništvo.

Zadnji čas se često sestajajo predstavniki uradnih organizacij, da protestirajo proti razvrstitvi državnih uradnikov in uslužbencev v činovne in plačilne razrede ali kategorije. Dolgo so se državni uslužbenci nadejali, da bo novi uradniški zakon uredil državnim uslužbencem položaj ter jih tudi gmotno vsaj približno oskrbel. Mnogi so dejali, da je boljši uradniški zakon, ki je enoten za celo državo in četudi je slab, ko pa dose-danji nered v pogledu uradniškega vprašanja in položaja in drugič se odkrivajo dan na dan nove krivičnosti nad osebjem civilne državne uprave.

Mi smo že enkrat razmotrivali, da je državno uradništvo zelo zapostavljeno pred častništvom. Nihče ne oporeka častnikom potrebo regulacije plač in nihče ne trdi, da bi bili častniki, zlasti nižji, predobro plačani. Zahteva se pa od državne uprave toliko takta, da ne bi delala takih razlik med vojaškimi in civilnimi organi. Že poprej enkrat smo ugotovili, da stremi radikalna vlada za tem, da napravi iz častništva privilegiran stan v državi. Sedaj je ravno tako, kakor je bilo po zatonu leta 1903, ko so oficirji iztrebili Obrenovićevo dinastijo ter si prisvojili veliko moč in velik vpliv v državi. Radikalna stranka se je tedaj borila proti oficirski nadvladi in ta boj se vleče od sredine svetovne vojne. Rezultat tega boja proti oficirski nadvladi je bil tudi znani solunski proces. Kar so radikali nekdanj pobjajali, to uveljavljajo danes z vso brezobzirnostjo in danes imamo zopet vojsko pred vsemi in nad vsemi, kakor pred skoro 20 leti.

Sedaj, ko se uradništvo razvršča po kategorijah, je popolnoma jasno, zakaj se je tako dolgo odlašalo z uradniškim zakonom. V predvojni Srbiji sta bili samo dve kategoriji kvalificiranih uradnikov in sicer so bili to sodniki in profesorji. Iz teh vrst so izšli tudi vsi pravi srbski politiki in učenjaki. Ti dve stroki sta bili jedro inteligence in edino, kar je bilo v upravi sposobnega in nepodkupljivega. Uprave in ostalega uradništva po našem smislu in pojmovanju Srbija ni niti poznala. Uprava je bila sinonim za policijo in v upravno službo so prihajali pač ljudje, katere je imela vladajoča stranka za svoje zaupnike in agente. Prečani se ne morejo dovolj načuditi, da so krojači, kavararji, opankarji itd. kar čez noč postali srezki in drugi načelniki. Uprava je bila navadna strankarska agencija in če je prišla nova stranka na vlado, je vse upravnike poglala in jih nadomestila z ljudmi iz svoje stranke. Tako so se načelniki zopet vračali, eden v svojo kavarno, drugi pa po možnosti in spretnosti v kak drug poklic, da počakajo na slučaj in srečo, ki bo njihovo stranko zopet spravila na površje, nje same pa do upravnih mest. Tako nastavljanje in odstavljanje upravnih organov se imenuje sistem dveh garnitur in vsi, ki mislijo, da bo to odpravljeno po ujedinenju, so se bridko varali. Čisto razumljivo je, da se je začelo gledati na novo državo kot na razširjeno Srbijo in ker so si demokrati prilastili nekako predstavništvo prečanov ter pod jugoslovansko krinko podpirali vele-srbsko tendenco, so se pač vse srbske odredbe in institucije začele razširjati čez celo državo.

Demokrati so tedaj obljubljali, da bodo oni rešili uradniško vprašanje. Naši uradniki so se radi tega začeli vpisovati v stranko demokratov, a niso imeli od tega nobene koristi, ker so radikali demokrate izrabljali, dokler so jih rabili, potem jih pa odstranili, ko so se čutili dovolj močni, da vladajo sami. Sedaj gre nekaj uradnikov med radikale, a videli bodo kmalu vsi, kam vodi radikalno-demokratski centralizem, ki pozna najprej Beograd, potem šumandince in končno šele prečane, ki so dobri za kuluk in davke, da se lahko v Beogradu zidajo razkošne palače. Ko so že nekdanji Srbi sami med seboj smatrali uradništvo za strankarske agente, in ker je centralizem vse staro obdržal in razširil, je danes razumljivo, v kateri smeri in v čigavo korist se urejuje uradniško vprašanje. Stremi se za tem, da se prečansko uradništvo raztrse in reducira in da na njih mesta pridejo Srbijanci. Doslej so bili avtonomni uradniki zavarovani, ker so obstojale pokrajinske uprave, ko pa teh ne bo več, bodo pa že videli uradniki-Nesrbi, kdo je danes gospodar v državi. Kdor ne bo sam prosil za pokojnino, tega pač bodo tako dolgo pošiljali sem in tje po Makedoniji, da se bo sam rad umaknil. V Beogradu mislijo, da bi lahko s kakimi desetisoč Srbi upravljali celo državo z 12 milijonskim prebivalstvom, kakor dobrih 30 tisoč Angležev gospodari s tristo milijoni Hindustancev. To je smisel današnjega reševanja uradniškega vprašanja in podlaga za to so dali v prvi vrsti tudi demokrati, ki danes posebno čudno zgledajo, ko skušajo nastopiti proti lastnim idejam ter se uradništvu predstavljajo kot njegovi zagovorniki.

Politični položaj.

Parcelacija. V ponedeljek je se vršila v notranjem ministrstvu konferenca ministra Vujičića in načelnikov tega ministrstva. Razpravljali so o načrtu glede končne izvedbe parcelacije Slovenije in Hrvatske. Načrt je bil sprejet in ga bo minister predložil na prvi seji ministrskega sveta v odobrenje. Ta načrt odreja samo to, da se imajo pokrajinske uprave likvidirati in da veliki župani prevzamejo oblast v svoje roke, v kolikor ne preide oblast na centralno upravo. Ta razdelitev poslov se bo izvršila polagoma po potrebi in ni striktno odrejen način prenosa oblasti na velike župane. V zvezi s to parcelacijo je napredovalo tudi imenovanje velikih županov. Za sedaj je gotovo samo imenovanje dr. Ploja, dočim za Slovenijo drug kandidat še ni določen. Zanimivo je, da se demokrati na vse mogoče načine trudijo, da bi bil imenovan za velikega župana dr. Baltić. Za Hrvatsko je tozadevne predloge glede imenovanja velikih županov stavljal dr. Cimič, ki se že delj časa mudi v Beogradu. Njegovo bivanje v Beogradu je čisto političnega značaja in je poročal vladi tudi o Radičevem delovanju v inozemstvu, kolikor je mogel zvedeti od svojih zaupnikov. Glede razlogov, ki so vlado vodili pri parcelaciji Slovenije in Hrvatske, se je iz radikalnih krogov zvedelo, da namerava vlada najkasneje februarja izvesti volitve v oblasne skupščine. Ker pa dosedaj samo v Sloveniji in na Hrvatskem parcelacija še ni bila izvršena in bi ta neizvršena parcelacija motila potek volitev, je vlada prišla do tega sklepa. Poslanca Jugoslovanskega kluba dr. Kulovec in dr. Hohnjec sta obiskala notranjega ministra Vujičića, da se pri njem informirata, če so resnične vesti, da namerava vlada izvesti parcelacijo Slovenije. V imenu SLS sta odločno protestirala proti taki nameri vlade in ministru razložila načelno stališče v tej zadevi.

Vlada in politika «srednje linije». Jugoslovani, ki žive naseljeni po Ameriki, so odločno proti režimu, in danes vlada v njihovi domovini. Vlada je že porabila milijone, da jih po raznih svojih agitatorjih pridobi na svojo stran. To je bilo vse zastoj in sedaj se je odločila, importirati ameriškim Jugoslovanom politiko «srednje linije», ki je vladi le ugodnejša kot pa stroga proticentralistična opozicija. Milan Marjanović, urednik «Slobodne Tribune» odpotuje te dni na vladne stroške v Ameriko, kjer bo ostal 6 mesecev. Gospod Marjanović je prejel od vlade misljo, da med ameriški Hrvati propagira politiko «srednje linije».

Zaušnica radikalov Nemcem. Sporazum med našo državo in Rumunijo glede predaje Zombolja je definitiven. S tem so radikali z nova pokazali Nemcem, da so ti v resnici od radikalov popolnoma odvisni. Nemci so z izgubo Zombolja pri prihodnjih volitvah okrajšani skoro za dva mandata, ker so izgubili čez 30.000 svojih najzvestejših pristašev. Zombolj je bilo tudi najvažnejše kulturno središče banatskih Nemcev. Nemška stranka namerava uprizoriti veliko protestno akcijo vseh Nemcev v državi proti temu radikalnemu nasitju.

«Pravno stanje agrarne reforme pod psom». Na sejo sekcije finančnega odbora, ki bi imela razpravljati o proračunu ministrstva za agrarno reformo, ni prišel ne minister in izostali so tudi glavni referenti. Člani sekcije so kljub temu zborovali skoro eno uro in dali vsi brez izjeme — vladni poslanci s predsednikom sekcije Grginom na čelu bolj kot opozicija — duška svoji nevolji radi delovanja tega ministrstva. Vladni poslanci so ogorčeno izjavili, da pomeni početje uradnikov tega ministrstva sramoto za celo državo in da je najboljše, da se ministrstvo takoj razpusti, uradniki pa odstavijo. Slišale so se gorostasne stvari o «delovanju» tega ministrstva. Do pred dvema mesecema so imeli nad 60.000 nerešenih aktov. Koliko se jih je nabralo tekom zadnjih dveh mesecev, še ni dognano. Vprašanje dodelitve zemlje dobrovoljcem še sedaj ni rešeno in nad 60 tisoč takih prošelj zamaž čaka rešitve. Država je na Ovčjem polju kjer se nahajajo večinoma slovenski naseljenci iz Istre in Goriške, po načrtih in pod nadzorstvom ministrstva za agrarno reformo zgradila hiše, ki so se po treh mescih zrušile na glave naseljencev. — Iz dolarskega posojila se je dalo 30 milijonov dinarjev za pomoč naseljencem, a nihče ne ve in nobenih računov ni o tem, kam se je ta znesek porabil. Enako se tudi ne ve za znesek 23 milijonov dinarjev, ki je bil lani določen za agrarne zajednice. Vlada je pobrala od leta 1919 kupnino in najemnino od kmetov in drugih interesentov, a veleposestnikom ni izplačala niti vinarja. V Bosni se vrše naravnost protizakonite stvari, ki upravičeno izzivajo uničujočo kritiko, kakršno je podal danes sam predsednik sekcije, radikal Grgin, rekoč: «Pravno stanje agrarne reforme je pod psom!» Radikalna stranka je z izvajanjem agrarne reforme doživela popolen fiasko. Skrajni čas je, da se postavi na vodilno mesto tega ministrstva sposobnejša oseba, odpravi nepotrebni pomočnik ministra in podtajnik ter temeljito pomeže z ne-

sposobnim uradništvom v ministrstvu in pokrajinah. Tudi v Ljubljani in Mariboru živi več takih «agrarnih» strokovnjakov, ki so prišli na svoja sedanja mesta le vsled svoje strankarske pripadnosti.

Za rudarje in naše gozdarstvo. Tretja sekcija finančnega odbora je razpravljala proračun ministrstva za gozdove in rude. Dohodki znašajo 161.577.175 D, a stroški 59.645.000 D. Na Slovenijo odpade 7.000.000 D dohodkov, a 3.419.668 D stroškov. Pri rudnikih je dohodka 346.770.730 D, a stroškov 278.376.632 D. Dr. Kulovec se je med drugimi zavzel za povišanje plač rudarjev in med drugim zahteval, da se v ministrstvu osnuje poverjeništvu za pogozdovanje Krasa. Minister si je ta predlog osvojil. Poslanec dr. Kulovec je protestiral tudi proti zlorabi pri likvidiranju drž. gozdov (Radovljica). Zahteval je povišanje kreditov pri vseh točkah proračuna. Sekcija je več predlogov dr. Kulovca sprejela.

«Demokracija» zopet izhaja. 1. novembra je izšla v Beogradu prva številka organa demokratske stranke — «Demokracija». Pred par meseci je bil ta časopis ustavljen radi pomanjkanja podpore, sedaj pa so demokrati menda spet kje nabrali toliko denarja, da bodo še nadalje izdajali svoj glavni časopis. V redakcijski odbor so izvoljeni sami najuglednejši demokratski politiki, na čelu jim Ljuba Davidović in Svetozar Pribičević. V uvodnem članku napada Davidović vlado, da kaže slabost v zunanji politiki, v državi pa uvaža nasilje, korupcijo in partizanstvo. «Demokracija» bo zaenkrat izhajala samo dvakrat na teden, po Novem letu pa kot dnevnik.

Po svetu.

Avstrija in Balkan. Avstrijski kancler Seipl je izjavil, da bo Avstrija v vsakem sporu balkanskih držav ostala nevtralna, ker je gospodarsko zainteresirana v vseh balkanskih državah. V resnici gre sedaj ves promet iz zapada na Balkan preko Dunaja in dunajske velebanke dobivajo v vseh balkanskih državah, tudi v Jugoslaviji, vedno večjo moč. V času denarne krize v Jugoslaviji pridobivajo dunajske banke nova tla in polagoma si bodo osvojile veliko industrijskih podjetij. Enako je v drugih balkanskih državah. Avstrija postaja vkljub svoji nemoči eden odločilnih faktorjev v gospodarskem življenju balkanskih držav.

Nemška vlada brez denarja. Ker so pričeli štrajkati tipografi v tiskarnah, kjer se tiskajo bankovci, je prišla nemška vlada v veliko nepriliko radi pomanjkanja denarja. Stresemann je na zborovanju svoje stranke ostro napadel tipografe, ker s štrajkom ogrožajo red in obstoj cele države ter obetal, da bo podvzel potrebne mere proti njim. Omeniti je treba, da se v Berlinu tiska skoro v vseh tiskarnah državni denar, katerega vlada potrebuje vsak dan bilijone za plačo uradnikov, brezposelnih delavcev in državnih nameščencev. Podpore brezposelnim še edino zadržujejo, da ne izbruhnejo po mestih nemiri v večjem obsegu.

Nova zasedba nemškega ozemlja. Ker je Nemčija odklonila vojaško kontrolno komisijo antante, se je konferenca poslanikov v Parizu posvetovala o novih ukrepih, ter je zlasti razpravljala predlog, da se zasedejo od zaveznikov novi deli Nemčije. V uradnih krogih vlada mnenje, da je ta predlog prodira ter bodo francoske in belgijske čete zasedle nove dele v Porenju. Na tej konferenci se je razpravljalo tudi o povratku kron-princa v Nemčijo.

Razburjenje v Nemčiji radi Bavarske se še ni pomirilo. Kakor pišejo češki listi, se nemška vlada Bavarsko še vedno boji, ker je von Kahr ravno tak reakcionarec, kakor Hitler in Ludendorff, samo da je sposobnejši od prejšnjih dveh. Zaenkrat je nastopil proti puču nacionalistov iz razloga, ker ve, da Francija preobrata v Nemčiji ne bi trpela ter v skrajnem slučaju zasedla celo Bavarsko, s tem bi pa bil vsak poskus preobrata za vedno onemogočen.

Nemška fašistovska soldateska. Dunajska «Neue Freie Presse» ima dobro poročilo očitveca o Hitlerjevi vojski. Dopisnika je zanęsla pot iz Severne Nemčije na Bavarsko in ko se je vozil po neki lokalni progi proti saški meji, mu je že v vlaku vzbujal pozornost kontrast med očitvidno sestradanim prebivalstvom in pa med nekaterimi mladimi ljudmi v dobrih, deloma fantastično prirojenih uniformah, ki so iz svojih obilnih svežnjev in paketov jemali beli kruh, meso, surovo maslo ter vse to, kar stane danes v Nemčiji mnoge milijarde, slastno in bahato jedli pred svojimi lačnimi sopotniki. Dopisnik se je spustil z njimi v dogovor. Zvedel je, da so vojaki iz Hitlerjeve postojanke na saški obmejni «fronti» in da nosijo «Liebesgaben» na fronto. Končno so ga povabili s seboj v svoj tabor. Taborišče je bila velika vas vsa polna nadute, po večini mlečnozobe Hitlerjeve soldateske. Ljudstvo je to vojsko v začetku navdušeno sprejemalo, ker je bilo nahujskano od vseh strani proti socialistični Saški. Kmalu je pa narod spoznal, da je ogorčenje proti sosedni deželi čisto nepotreb-

Spominjajte se Dijaške večerje!

no, da mu saški socijalisti nič nečejo, da je pa nacionalistična «vojska» prava pokora. V to «vojsko» so se pritepli sami delamrži in pobalinski elementi, ki so prebivalce iztisnili iz hiš, se sam na široko vsedli, rekvirirali in tudi kradli. Taborišče ali «Hauptquartier», kamor je prišel poročevalec «N. F. P.» je izgledalo kakor bivak iz 30 letne vojske. Vse polno orožja in vojnega materiala, a vse v zanemarjenem, brezbrizno razmetanem stanju. Hitlerjeva soldateska je razuzdana in nedisciplinirana, oficirji pa tudi niso boljši. Malo jih je, ki so sploh bili v vojski, večina se rekrutira iz pijanih, nedovršenih študentov, ki se ne morejo ločiti od brezskrbnega in razuzdanega življenja. Dopisnik, ki je bil dolga leta frontni oficir, je začel kot strokovnjak presojati nakopičeno orožje in fantje — oficirji so mu takoj ponujali, naj ostane pri njih, da ga napravijo najmanj za majorja. On se je seveda lepo zahvalil, ter gledal, da čimprej zapusti to novo in razuzdano soldatesko.

Zopet žrtev bolgarske reakcije. Minister iz Stambolijskijevga kabineta Duparinov je bil pred sodiščem v Plovdivu obsojen na šestletno ječo. Te dni so ga pod močno vojaško stražo v vlakom prevažali v Sofijo in on je hotel poskusiti svojo srečo z begom. Odprl je vrata vagona ter skočil ven. Vojaštvo je dalo vlak ustaviti ter zasledovalo begunca. Ko so ga zagledali, so začeli streljati za njim ter ga kmalu smrtno zadeli.

Beleške.

Nekdaj in sedaj. Radikalna «Samouprava» hvali v posebnem članku zrelost Srbov v borbi za svobodo in navaja tele primere: Prota Matija Nenadović je na primer od očeta podedovan mlin prodal in izkupiček za ta mlin podaril za nakup smodnika in svinčenih krogel. Pisec članka o požrtvovalnosti Srbov za svobodo naroda je imel v rokah in čital z lastnimi očmi beleške Karadjordja, Katiča in drugih narodnih voditeljev ki so darovali po tristo grošev za svobodo naroda in so se zadolžili pri zemunskih trgovcih Srbih, pri katerih so nabavljali municijo za borbo proti Turkom. Gotovo so to lepi in hvalevredni primeri. Danes pa je pri narodnih srbskih voditeljih malo drugače. Pašić, Lazica Marković, Velizar Janković, Rade Pašić itd. razumejo zelo dobro, kako se masno zasluži na škodo naroda, a popolnoma so pozabili, da treba tudi kaj žrtvovati za dobrobit naroda.

Investirani milijoni. Beograd dobro čuti, kako so se pričeli celo prečanski Srbi buniti in se odtujevati pravim Srbijancem pa se je za to čutila sama «Samouprava» primorana, da lopne po prečanskih «osvobodjenih» Srbih in jim da par lekcij. Na vsi moč hvali prave Srbijance, samo, da pokaže razliko, ki vlada med njimi in prečanskimi Srbi. Pravi srbski narod, pravi, se ni bal nobenih žrtev, samo da se osvobodijo, ko pa se je osvobodil, se ni nikoli buniti in jeziti, ker so se iz njegove osvobodene države pošiljali milijoni denarja v tujino, kjer so njegovi bratje robovali in katerim je bila potrebna pomoč bratske Srbije, da so si očuvali svojo narodno zavest. — Ta lekcija prečanom sploh, posebej pa še prečanskim Srbom ima namen, da jih opomni, da ne godrnjajo, če se jim jemljejo milijarde, ampak to popolnoma mirno prenašajo za ceno svobode, kakor je nekdanji srbski narod dajal njim z velikodušnim srcem milijone. Beograd pozablja, da so nekdanji tudi Slovenci in Hrvati zbirali in nabrali milijone, s katerimi so pomagali srbskemu narodu v težkih dneh balkanskih vojn, da ta naroda še danes zbira milijone za svoje neodrešene brate pod Italijo in Nemčijo. — Srbi so svoje milijone pošiljali prostovoljno v zaslužnjene kraje in naš narod bi jim te milijone rade volje vrnil, ko bi ne vedel, da bodo izginili v globokih žepih onih, ki so za njegovo osvoboditev najmanj doprinesli.

Moč nemščine. Pred nekaj mesci je služil v Kragujevcu dijak Slovenec. V vojaški službi se mu je godilo slabo, kot vsakemu Slovincu in Hrvat, ki morata služiti v garnizijah naših južnih krajev. Najbolj ga je bolelo, ker so cenzurirali pisma in časopise. Cenzura se je spremenila s časom v popolno zaplembo. Cele mesece ni dobil iz domovine niti enega pisma, ampak mu jih je poveljstvo zaplenilo vse. Fant je dolgo časa gruntal, kako bi se dalo zvedeti kaj iz domovine in je naprosil domače, naj mu pišejo v nemškem jeziku. Nemško pisana pisma je prav vsa prejel. Isto kot ta Slovenec, so napravili tudi Hrvati — cenzura pisem se je nehala. Iz ravnokar omenjenega je kot na dlani jasno, da je Srbu stokrat ljubši Nemec nego pa brata Slovenec in Hrvat.

Oče in sin. Srednješolski profesor predava že 26 let mladini v materinem jeziku in tako služi pošteno domovini in narodu. Pred nekoliko tedni mu je zapustil njegov sin vojno akademijo kot podporučnik. Sin je služil ukazne službe nekaj nad 26 dni, a oče 26 let. Ko sta oče in sin nekega prvega primerjala plače, se je pokazalo tole: sin je dobil 300 dinarjev več nego oče in to v gotovini, a razun denarja je dobil še v naturi drva in vrhutega dva postrežnika in sicer: slugo in vojaškega hlapca za konja. Ko je oče profesor videl to gorostastno razliko med njim in sinom, je sklenil, da bo pognal celih 26 službenih let k vragu in bo na starost prosil vojnega ministra, naj ga sprejme v vojno akademijo, kjer se bo izsolal v dveh letih in bo prejemal potem ono masno plačo, kot njegov 18 letni sinko.

Važno opravilo ministrskega avtomobila. Beograjsko časopisje poroča: včeraj smo imeli srečo, da smo videli ministrski avtomobil, ki je bil poln zelnih glav, koje je vozil iz glavnega tržišča. Zelje je peljal brez kacega incidenta na dom gospoda ministra in s pomočjo državnega bencina. Na svojem potu je vozil avto mirno in povsod mu je skazoval narod to čast, da mu je

napravil na komando žandarmerije in policije špalir. Ob priliki prevoza zelnih glav v ministrskem avtomobilu je celo beograjska cestna oborožena sila dozazala, da je kos poverjeni jej nalogi. Ljudje, ki so delali špalir zelnim glavam, so bili samo radovedni: odkod neki so bile te zelne glave, ali so bile kupljene na trgu, ali pa so iz državnega imetja na Topčideru?

Zbor zaupnikov SLS v Murški Soboti.

Murska Sobotica, 11. novembra.

Prekmurje smatrajo razne, nam nasprotne stranke kot Eldorado, kjer bodo imele bogato žetev. V slovensko krajino (Prekmurje) prihajajo Kukovčevi demokrati, prihajajo Pfeiferjevi radikali, Mermoljevi samostojneži, tu so se etablirali Weixl-Vestnikovi narodni socijalisti, tu so si mnogo obetali pred dobrim letom. Golouh — Kisovarjevi socialni demokrati nadalje komunisti, nato Radičevci in snuje se tu madžarska stranka. Vse te stranke se trudijo na silo, da bi dobile kaj kalinov. Nobena tako mala pokrajina (90.000 prebivalcev) nima toliko lokalnih časopisov, kakor ravno naše Prekmurje. Slovenska ljudska stranka ima najbolj razširjen list «Novine», ki se tiska v več tisoč izvodih. Poleg «Novin» izhaja še naš «Marijin-list». Samostojnež Hartner izdaja svoje glasilo «Sabaczan» (Svoboda), bivši demokrat, sedaj radikal Kühr «Mörszko krajino», narodni socijalist Weixl-Vesnik «Naš Dom» in Madžari snujejo sedaj svoje glasilo. Zadnje volitve so se odigrale v Prekmurju vsled agitacije radikalov in demokratov na način, kakor nekdanji, za časa Madžarov. Na stotisoče dinarjev so vrgli Pašičevi in Kukovčevi «korteši» (agitatorji) v Prekmurju. Radikali so upali, da jih bo v Sloveniji spasil Prekmurje, isto so se zanašali i demokrati. Kukovec je bil trdno prepričan, da mu bo do mandata pripomoglo edino prekmursko volilstvo. A oboji so se bridko motili. Katoličani in verni evangeličani so volili našo SLS, Madžari Radiča, a drugi evangeličani in židje pa radikale ozir. demokrate. Vsi drugi so odšli s praznim košem, le naša SLS in deloma Radič sta dobila mandate v Prekmurju.

Vsa pisana in izgovorjena beseda samostojnežev, demokratov, radikalov, socijalistov, je bila prekmurškemu ljudstvu bob v steno. Predobro je narod spoznal stranke, ki so nas prodale za pogubni srbski centralizem.

Po volitvah so se posebno živahno vrgli na Prekmurje demokrati in radikali. Samostojnežu Mermolji je manjkalo finančne sape in je obupal nad uspehom. A radikali so se iz Maribora vrgli z vso silo v prekmurski Eldorado.

Afera Šiftar—Pfeifer je dobro znana. Z denarjem so radikali kupili par židovskih advokatov v M. Soboti. Teren so si skušali ustvariti predvsem med Madžari in evangeličani. A slabe so propozicije. Posameznike dobivajo momentano. A ko se neuki ljudje informirajo, da je radikalna stranka predvsem srbska, da je nositeljica krivic in težkih bremen, ki nas tarejo, da je i radikalija stranka korupcije, pa zopet drug za drugim obračajo NRS hrbet. Tudi dr. Žerjav in Kukovec sta nedavno zopet poskušala srečo v Murški Soboti in Dol. Lendavi, a zopet ni bil nič z JDS.

Slovenska ljudska stranka ima v Prekmurju že davno trdna tla. Velik broj javnih in zaupnih shodov priča to jasno. Tajništvo SLS v Murški Soboti, ki je prešlo v roke delavnega g. Horvata in kojemu stoji ob strani izvežban štab naših strankinih pionirjev, deluje izborna. V vseh vaseh se ustanovljajo politične, prosvetne in gospodarske organizacije, za zimsko dobo pa je napovedanih cela vrsta tečajev za pomladke voditeljev in agitatorjev. V čast evangeličanom moramo poudarjati da se mnogo evangeličanskega elementa udeležuje naše organizatoričnega gibanja. Naj kričijo Žerjavovci in Pfeiferjevci kakor hočejo, naše tako tiho, a smotreno delo bo rodilo in že rodi lepe sadove.

V Murški Soboti se je v nedeljo, dne 11. novembra popolne zbral zbor zaupnikov SLS iz Gornjega Prekmurja. Zastopane so bile celo najbolj oddaljene vasi in župnije od madžarske in avstrijske meje. Zboru je predsedoval g. Cipot, a referirala sta poslanca Klekl in Žebot. Seja je trajala nad 4 ure. Zaupniki so soglasno sprejeli vse resolucije zbora zaupnikov v Ljubljani dne 5. novembra in so dodajali še zahtevo, da se reši narodne smrti Slovence in Hrvate, ki so ostali pod Madžarsko preko meje.

Dnevne novice.

Železnice in naši železničarji. Ne sekciji finančnega odbora, ki je razpravljala o proračunu prometnega ministrstva je poslanec Pušenjak protestiral proti premeščenju uradnikov, Slovencev in Hrvatov v Srbijo. — Zavzel se je za železničarje v Zagrebu, kateri so primorani živeti v dvojnem gospodarstvu in zahteva, da se jim povečajo dodatki, ali pa, da se jim najdejo stanovanja. Protestira proti penzjoniranju uradnikov brez razloga in zahteva, da se reaktivirajo. Zahteva, da se izplačajo krediti za odškodnino vsled požarov. Glede kredita za ekspropriacijo zemljišč je mnenja, da so premajhni in graja da državna uprava dolguje velike vsote za taka zemljišča, na primer v Št. Vidu. Zahteva pojasnila glede južne železnice. Potem je odgovoril minister Janković, da letos še ne bo predložil proračuna južne železnice, ker bo ta ostala v tem pogledu še avtonomna in zanjo ne velja zakon o državnem knjigovodstvu. To stališče je zavzela tudi glavna kontrola. —

Pravi, da je Avstrija že plačala svojo kyoto za južno železnico, Madžarska pa še ne. Poslanec Pušenjak je na to predlagal, da se konvencija o južni železnici predloži narodni skupščini. Minister je izjavil, da bo v smislu Pušenjakovih zahtev zahteval zvišanje kredita za ekspropriirana zemljišča v znesku 90.000.000 D. Glede premeščenja činovnikov je pa izjavil, da se zaenkrat še ne bo izvršilo, da pa bo spomladi leta 1924 kvalificirano uradništvo pošiljal v južno Srbijo.

Brezposelnost raste. Že pred par dnevi je v Subotici mnogo podjetij iz mesta in okolice ostalo brez denarja in niso mogle izplačati svoj delavcev. Banke so bile doslovno oblegane od tovarnarjev in podjetnikov, katerim pa niso mogle popolnoma ustreči. Posamezne tovarne in podjetja so pošiljala po okolici uradnike, da iztirjajo dolgove od dolžnikov. Akcija se ni obnesla in za to je danes v Subotici ostalo veliko število delavcev neplačanih. Tudi po drugih mestih raste brezposelnost. Nekatera podjetja se nalašč omejujejo in zapirajo, da počakajo na boljše čase, druga se pa morajo zapreti vsled pomanjkanja denarja, delavec se pa meče na cesto brez vsakega obzira. Socialnega varstva pri nas ni in še to malo socialne zakonodaje, kar je imamo, je samo na papirju. Veliko naraščanje brezposelnosti se vidi tudi pri tipografih, ki so imeli poprej vedno najmanj brezposelnih članov svoje organizacije. Sedaj je največ brezposelnih tipografov v Beogradu, ker je tam prenehalo izhajati več listov.

Čudno, čudno! «Jutro» poroča, da se bo vršil dne 2. decembra t. l. v Dravogradu «velik» sestanek zaupnikov JDS za prevaljski okraj in istočasno bo ustanovitev krajevne JDS organizacije za Dravograd, Mežo in okolico. Ako čitamo poročila o krajevnih JDS organizacijah, se vsakdo smeji in meni: demokratje snujejo zopet kako novo stranko. Od prevrata sem pa do danes ima, ali bi vsaj morala imeti vsaka stranka že svojo krajevno organizacijo v zadnjem kotu. Krajevne organizacije že imajo izvedene vse stranke, samo najnaprednejša med naprednimi — JDS, jih snuje še le sedaj, ko je dobila v celi Sloveniji pol mandata. Krajevnih organizacij pa ne ustanavlja JDS po vaseh, ampak samo po mestih in trgih, kjer je napredna inteligenca in to še le sedaj, ko vdihavamo centralistični zrak in ko organizirajo JDS politiko sami rekruti. Ustanovitev organizacije krajevnih JDS odborov je vedno opisana v «Jutru» in «Taboru» na dolgo in široko, a, ko bi naj prišlo do dejanj, pa bo zopet ne generalni — ampak JDS rekrutski — slamnati in smrtni mačak.

Oskar Huber — Dragoslav Dragič. Uzurpatorjem jugoslovanskega nacionalizma od «Orjuna» pa do «Jutra» še vedno ni prišlo na misel, oti pozabljenju avstrijsko-žandarsko preteklost, žandarskega brigadirja Dragoslava Dragiča. Mi smo storili svojo dolžnost, in smo opozorili, da preteklost tega moža ne daje jamstvo za neoporečno jugoslovansko, SHS, ali pa srbsko veličino in da če se vse druge bivše oficirje, ki se ne skrivajo za nova imena, toliko pregleduje, tudi ta velikaš ne bi smel imeti neprodirnega zidu med nekdanjim Huberjem in sedanjim Dragičem. Da pri dobrih 45 let službe ne misli na penzijo, temveč na generala, to mu ne zamerimo, ne razumemo pa, kako je mogoče in kje jemlje drznost, da on kot mož tako posebno dobro zapisane avstrijske preteklosti danes na take načine postopa s slovenskimi orožniki. Zadnjič smo rekli, da je z imensko metamorfozo prav dobro izbrisal sledi svoje preteklosti ter mnogim, ki stičejo za «bivšimi», nasul peska v oči, danes pa dodamo še to, da se zna mož postavljati tudi v dobro luč pri «Jutru» in zlasti še pri «Orjuni». Ima za adjutanta kapitana Vošnjaka, brata eksposlanca in eksposlanika Vošnjaka, in ker je ta zelo blizu Orjuna in orjuncem, je tudi razumljivo, da Orjuna ne najde Oskar Huberja. Huber—Dragič drži Vošnjaka, ki bi bil že davno zrel za Makedonijo, Vošnjak drži pa Huber—Dragiča in tako vidijo patentirani šovinisti in centralisti samo «pukovnika Dragiča» in nobenega Huberja, o katerem pa lahko mi ob priliki še kaj več povemo.

Policajdemokratska goljufija. Velekapitalistična bankokratska policajdemokratska stranka, ki je delavstvo Jugoslavije obdarila z zloglasnim zakonom o zaščiti države, se že dalje časa igra maškerado in sicer pod imenom «Unije», delavske organizacije za Slovenijo. S to organizacijo, ali bolje rečeno — s to krinko hočejo policajdemokrati zvesti delavstvo in male kmete v svoje mreže. Izdajajo list «Unija» ter ga pošiljajo v množestvilnih izvodih na deželo in v obrate po deželi, kjer mislijo, da ljudstvo ne pozna nove krinke slaboznane policajdemokracije. «Unija» se prikazuje kot delavski list in iz same previdnosti nikjer ne pokaže, da je to glasilo Žerjavove centralistične velekapitalistične stranke. Policajdemokratske limanice pod imenom «Unija» prinašajo samo vsti in nasvete, kako se hoče in more delavstvu pomagati. S slepilom, da bodo naročniki tega lističa vse dosegli, hočejo tajni izdajatelji izvabiti lahkoverne in nerazsodne ljudi iz delovnih slojev na svoj lim. Ker so naši delavski sloji imeli priliko seznaniti se z raznovrstnimi delavskimi organizacijami in ker nimajo dovoljne politične izobrazbe, da bi sami uganili, kaj za temi lepimi naslovi in organizatorji tiči, so se tudi policajdemokrati podali na lov. Svoji limanici so dali še posebno nedolžni in tuje doneči naslov: «Unija», s katerim upajo, da bodo prikrili nepobito dejstvo, da so oni: 1. zastopniki velekapitala, 2. neizprosni sovražniki vseh delovnih slojev, tovarniških in kmetskih 3. očetje zakona o zaščiti države in 4. vsi oni, zbrani in složni, ki hočejo delavski stan oropati vseh pravic ter napraviti iz njega rajo za kuluk. Policajdemokrati so najeli nekaj brezvestnih in nepoštenih ljudi in te pošiljajo sedaj v razne kraje, da lovijo pristaše in naročnike za «Unijo». Najprej so policajdemokrati udarili

delavstvo Jugoslavije z zakonom o zaščiti države in ko so spravili tako na tisoče in tisoče zavednih delavcev v ječo in ko so policijskemu nasilju izročili tudi vso inteligenco, ki se je pošteno in pravično udeleževala v delavskem pokretu, so mislili, da bo jim sedaj šla pšenica v klasje, ker so pastirji udarjeni in je razpršena čreda. Najprej so poskusili po delavskih revirjih Kranjske, potem so se pa vrgli na Štajersko. Delavstvo, ki je v trudapolnem delu nima niti časa za dovoljno politično razmišljanje in ker je vedno radovedno in pristopno za vse novo, je te goljufe sicer nekaj časa poslušalo, potem jim je pa pokazalo pot, da se niso nikdar več vrnili. Poštenim in pametnim ljudem, vpričo tolikih goljufij in sleparij sporočamo in priporočamo samo to le: Vprašajte vsakega agitatorja, najprej sledeče: Ali si, ali nisi za centralizem, ali veš, kdo Jugoslavijo vlada in kdo jo vzdržava, ali veš, kaj je socialna pravica in ali ti je znano, katere stranke so doslej v naši državi to pravico teptale in katere so jo zahtevale ter naglašale. Dobro bi še bilo, da vprašate vsakega posebej: Ali je bila stranka, ki stoji za teboj, za ali proti zakonu o zaščiti države? Po teh vprašanjih pa lahko še tako preprost delavec in kmet spozna prijatelje in neprijatelje ter oštene in nepošteno ljudi, od katerih so prvi vedno branili delavski stan, drugi so pa skozi pet let obstoja naše države njegovi rabelji in ubijalci.

V Cersaku pri Št. Ilju tudi plehtajo policajdemokrati delavstvo tamošnje tovarne lepenke. Zgoraj smo že omenili, kaj je «Unija» in kdo stoji za njo in če se ljudje še niso streznili, ko so videli in brali toliko prikritih goljufij in politične lopovščine, se bodo gotovo sedaj, ko je začel med nje zahajati tudi znani policajdemokratski in velekapitalistični priganjač Špindler. Ta govori sladko o «prijateljih», misli pa seveda pri tem na Žerjava in ljubljanske bankirje, delavstvo mu pa je pa že od nekdaj zadnji in brezpravni sloj na svetu. Policajdemokrati Špindler in drugi govorijo v svojih kapitalističnih podjetjih z delavcem samo skozi trejo osebo, če pa iščejo politične kaline, se pa seveda cedijo od same prijaznosti. Posebno značilno je, da so začeli ribariti v obmejnem Cersaku. Nekaj časa bodo čakali, da vidijo, koliko napreduje goljufiva setev, če bodo pa enkrat videli, da iz vsega ne bo nič, bodo pa na cel Cersak naperili velik kanon obrekovanja o «protidržavnih elemntih». Za policajdemokrate in njihovo «Unijo» je že vsak delavec protidržaven in dober samo tedaj, če je tako neumen, da to politično bando hote ali nehoti podpira.

Sprememba voznega reda. Od 15. novembra t. l. naprej izostaneta na progi Maribor gl. kol.—Spielfeld—Strass potniška vlaka št. 11 in 12. Dohod vlaka št. 11 v Maribor gl. kol. ob 19. uri 11 min. in odhod vlaka št. 12 iz Maribora gl. kol. ob 8. uri 14 min.

Župnijo Majšperg je dobil č. g. Rajmund Bratanič.

Velika nesreča v Pirkmajerjevi rodbini. Pred kratkem je umrla g. ptujskemu glavarju Pirkmajerju edina hčerka. Te dni pa je prejela Pirkmajerjeva rodbina iz Slavonije vest, da so tamkaj doslej še neodkriti tollovaji ubili najstarejšega sina rajnega gospoda framskega nadučitelja Pirkmajerja. Služboval je kot gozdar nekje v Slavoniji. Gozdar Pirkmajer sam je mrtev, njegova žena pa obstreljena.

Prvi opomin. Pri Sv. Bolfenku pri Sr. imamo 4 gostilne, ki skrbijo za teles. potrebe potujočega in domačega občinstva. Ena gostilna pa je čez mero zavzeta za telesni dobrobiti domačinov in zato ne pozna policijske ure. Tako se je na primer zgodilo, da je krčmar že večkrat pozabil na policijsko uro, in da se je kvartalo in popivalo pozno v noč. To naj velja kot prvi opomin, da se ti nedostatki v naši bolfenški župniji odpravijo.

Dohodki državnih posestev v Belje in Topolovec pri Sisku so bili lani proračunani z 76.2 milijona D, v 11 mescih se je doseglo 56.8 milijonov D, torej v proračunskem letu 1922-23 znatno manj kot določa proračun. Kljub temu neuspehu so se v proračunu za leto 1923-24 ti dohodki zvišali za 100 milijonov D. Dohodki posestva Belje samega so se zvišali za 95 milijonov Din. Iz poročila o gospodarstvu na posestvu Belje, katero smo dobili v roke, posnamemo sledeče: Dobiček tega posestva je znašal leta 1918 nad 2 milijona dinarjev, leta 1919 nad 4 milijone D, leta 1920 nad 6 milijonov D, leta 1921 okrog 13 milijonov D, za leto 1923 se pričakuje čisti dobiček okrog 60 milijonov dinarjev, kar je zelo malo z ozirom na vrednost posestva, ki znaša 2. milijardi dinarjev. Slabe rentabilite glavni vzrok je slabo gospodarstvo prvih let, nadalje velika darila beguncem in siromašnemu ljudstvu v Baranji, oddaja surovega masla in sladkorja ter moke leta 1921 in 1922 uradniškim zadrugam po zelo nižani ceni, dobava hrane vojski s popustom itd. Država bo od tega ogromnega posestva, ki meri 86.277 orolov ali 590 kv. km, imela znatne koristi, ako bo isto dala v zakup, oziroma še boljše, ako bo isto prodala in skupiček porabila za odplačila dolga pri Narodni banki. Kar velja za državo posestvo Belje, velja i za državno posestvo Topolovac pri Sisku.

Celo s kulukom že uganjajo korupcijo. Kuluk že izvajajo na silno nezadovolje naroda po Bosni in Črni gori. Bosanski in črnogorski narod kuluči, a že so se pokazale pri kuluku globe zarezne korupcije. Kulučni nadzorniki izdajajo proti plačilu potrdila, da je kateri kuličil sedem dni, a v resnici je delal samo dva dni ali celo nič. Za tako potrdilo ni treba veliko plačati, a nadzornik lepo zasluži, ker mesto, da bi nadziral delo, pa piše potrdila in množina teh potrdil mu vrže vsak večer lep dobiček. Ljudje po Bosni in Črni gori se niti ne čudijo tej korupciji, ker s tlako se je vedno uganjala nepoštenost že v turških časih, ki se nič kaj ne razločujejo od današnjih pod svobodnim «bratskim» solncem.

Srbi in Grki. Nekateri beograjski listi divjaško napadajo Slovence in Hrvate, ki protestirajo proti italijanskemu nasilju nad svojimi rojaki. Tem beograjskim krogom pripoča «Obzor», naj prebirajo list «Južna zvezda», ki izhaja v Bitolju ter opisuje trpljenje srbskega življa pod grško oblastjo. Če bi beograjski šovinisti in iskreni zavezniki Italije ta poročila brali, bi morali dobiti več smisla in čuta za usodo drugih Jugoslovancev pod tujo oblastjo. V Beogradu se brigajo za notranje grške razmere, poslali so svojo noto v varstvo grške dinastije samo to še ni bilo slišati, da bi se zavzeli za svoje rojake, ki prebivajo na grškem ozemlju. Radi njih se še niso vodili nobeni dogovori z grško vlado in za to ni čuda, da si grške oblasti upajo z njimi postopati kakor s sužnji. O kulturnih in prosvetnih pravicah ni niti govora in Srbe se na Grškem celo tako daleč terorizira, da ne smejo med seboj govoriti v svojem jeziku, in grški trgovci so dobili povelje, ki pod kaznijo zabranjuje s Srbi trgovati v srbskem jeziku.

Umor v Sarajevu. V vasi Trnovo, nedaleč od Sarajeva so te dni našli mrtvo, razmesarjeno truplo. neznanega mladeniča. Neki Bajko Remović je prepoznal v umorjencu svojega brata Ahmeta, ki je živel dalje časa v Sarajevu kot delavec, ko pa si je prislužil par tisoč dinarjev, se je nameraval preseliti v rojstno vas. Morilca so kmalu dobili v osebi že večkrat radi ropa kaznovanega Hrvatiča, ki je prejšnji dan pokazal Ahmetu bližnjico, po kateri mora iti. V temi ga je na tej poti pričakoval, ustrelil in oropal.

Velik požar v Smederevu. Te dni je izbruhnil v Smederevu požar, ki bi lahko postal usodopoln za celo mesto. V neki trgovini je nastal požar, ki se je rapidno širil ter se bližal kolodvoru, kjer je stalo 600 vagonov municije. Prebivalstva se je polotil obup, ker so vsi vedeli, če se vname municija, bo mesto popolnoma porušeno. Skrajnemu naporu vojaštva in prebivalstva se je nazadnje posrečilo, da so požar lokalizirali. Zgorelo je par hiš in ena tovarna.

Ostre mere proti madžarskim časopisom. Povodom naredbe notranjega ministra, ki je listom ostro zabranil pisati proti interesom države, je pozval subotički veliki župan predstavnike madžarskih listov ter jim naznanil, da morajo prekiniti s svojo dosedanja taktiko ter opustiti iredentistično smer pisanja. Iz svojih redakcij morajo odpustiti vse Madžare, ki niso naši državljani in katerih je pri madžarskih listih precej. Madžari so že v resnici zadnji čas postali predznaki. — Vsled pregovorov, ki so jih vodili radikali z madžarsko stranko, so mislili, da jim je dovoljeno vse, ker se jim nočejo radikali zameriti. Kdor je čital njihove časopise, kakor «Hirlap» in druge, je dobil prepričanje, da časopisi izhajajo na Madžarskem, ne pa pri nas, tako so udrihali po naši državi ter hvalili ter slavili Madžarsko in jo prosili za pomoč, da jih končno reši jugoslovanskega jarma.

Preiskava proti kapitanu Carlieru, ki je umoril Švicarja Isellija, dobiva drugo smer. Prvotno se je mislilo, da je Carlier ubil Isellija radi njegove žene, katero je mislil po Isellijevi smrti poročiti in naslediti njegovo ogromno premoženje. Sedaj pa je dobila sodnija iz Švice pismo od žene pokojnega Isellija, kjer ona odločno zanika, da bi bila v zvezi s Carlierom, ter da istega že od leta 1918 ni videla. Policija sedaj sumi, da je Carlier ubil Isellija radi političnih razlogov, ter da sta oba zapletena v skrivnostno vohunsko afero.

Falsificiranje naših bankovcev. V Trstu in Grazu so se pojavili v tamošnjih bankah, ponarejeni bankovci naše države. Bankovci so bili zelo nespretno ponarejeni, vendar je nekaj ljudi in denarnih zavodov nasledlo goljufom. Dosedaj se je ugotovilo, da kroži za 60 tisoč dinarjev takih bankovcev po inozemstvu.

Strokovni koledar! Vzeli smo si nalogo v nadi, da olajšamo bedo svojih sotrpinov, izdati in založiti strokovni žepni koledar za leto 1924. Isti obsega poleg koledarja, dnevnik celega leta za beležke, dalje društvena pravila, na to najvažnejše podatke o slepstvu, vozni red železnic, oglase prijavljenih tvrdk in končno zvezek, ki služi namesto žepnega zapisnika. Koledar bo lepo vezan v platno, opremljen s primernim napisom: «Mi slepi». Velikost istega bo 15 krat 9. Izide še ta mesec, nakar vljudno opozarjamo knjigarne in trgovce s papirjem. Naročila se že odslej sprejemajo v založniški pisarni «Podpornega društva slepih» v Ljubljani. Wolfova ulica 12. Cena tega koledarja še ni določena, vendar se potrudimo, da konkurira vsem ostalim. Nadejamo se, da se bo vsakdo zanimal za ta praktični koledar in s tem podpiral najbednejše — slepe. Se priporoča odbor Podpornega društva slepih v Ljubljani.

Iz Maribora.

Odkod je Sokol. Zadnjič smo poročali, da se v Grajski kleti s plačilnimi listki pobira za Sokola in da je to provociranje gostov, ki nočejo imeti ničesar skupnega s Sokolom. Danes nam na to odgovarja «Tabor», ki daje obenem tudi priznanje, kaj je Sokol in odkod izhaja. V «Taboru» stoji doslovno: Sokol gre od JDS čez NSS, SKS do NRS. — Torej od policajdemokracije čez ali skozi narodne socialiste, samostojneže do srbske radikalije. Koliko je bilo zmerjanja, ko smo trdili po logičnem sklepanju iz dejstev, da je Sokol v službi protiljudskih in centralističnih strank, sedaj nam pa «Tabor» to tako lepo potrdi in Sokol se mu lahko zahvali. Slavo ali pa drugačno plačilo lahko daje «Taboru» tudi lastnik Grajske kleti, ker pravi «Tabor» — gotovo brez vednosti restavraterev — da hodijo v Grajsko klet samo oni, po veliki večini, ki so za stranke, iz katerih in skozi katere hodi Sokol. Nam je prav, če je tako, samo to se čudimo, da te stranke, skozi katere hodi Sokol, ne

štejejo v mestu niti toliko pristašev, kolikor je bilo skozi teden obiskovalcev Grajske kleti. Če pa hoče lastnik te gostilne slediti «Taboru», potem pa naj izobesi: samo za JDS, NSS, SKS, NRS — in politična moč teh strank mu bode odsevala od praznine. «Taborova» reklama še nikomur ni koristila in če se je hoče okleniti g. Slehta, prosto mu in dober tek. — «Tabor», Grajska klet in Sokol in drugi naj se med seboj sporazumejo, kam pa g. Golec hodi in katera gostilna je njemu po godu, to je pač premalenkostno za «Tabor», ki toliko razmotriva o nastanku in prehodu Sokola in hoče po svoje brez zavdanja svojega propadanja, razobešati pri gostilnah strankarsko vstopnico. S «Taborovo» vstopnico bo pač malo gostiln in potem bo nemogoče zalezovanje ljudi, ki hodijo v večino drugih.

Nemški poslanec Schauer se je mudil te dni v Mariboru in je govoril Nemcem takole: Mi Nemci nočemo iti s klerikalci za avtonomijo Slovenije. Mi imamo večji hasek, če gremo z vladno stranko, če glasujemo s Srbi, kakor pa če bili v opoziciji s klerikalci proti Pašiču. — Tako pa, ker gremo z vlado, dobimo marsikatero politične, nacionalne in privatne (!?) koncesije. — Tako govori Schauer. Ali je Schauer na nemškem zboru govoril tudi, kako je cel nemški klub glasoval za neznosno zvišane davke, za kuluk in za srbski militarizem? Da to bi naj Schauer in Neuner povedala, da je vlada edino s pomočjo nemških in džemijetovskih glasov v parlamentu dobila večino za 500 odstot. zvišanje zemljiškega in 30 odstot. zvišanje vseh drugih davkov. Schauer in vsi nemški poslanci so glasovali za to, da se nemškim in slovenskim davkoplačevalcem z grozno zvišaniami davki dere-koža s hrbta. Kmet in obrtnik, ki danes poginjuješ pod težo strašnih davkov, zahvali se Schauerju in njegovim 7 tovarišem za to «koncesijo». Kaj mar Schauerju, če vsi obrtniki in kmetje poginejo, on glasuje za Pašiča, za Srbe, saj dobi za to «koncesije»! A, kaj ima uboga reva — davkoplačevalce od teh koncesij? Nič. Še par takih «koncesij» in začeli bodo pokati konkurzi, slišal se bode krah za kraham. Schauer, poslanec mariborskih Nemcev pa bo glasoval še dalje za vse nove davke in bremena, kakor dosedaj. Saj on je za odirajoči beograjski centralizem. On je proti avtonomiji proti finančni samostojnosti Slovenije. «Nur tapfer weiterkämpfen!» je na zboru zaklical Schauerju nemški veljak. Mi davkoplačevalci pa pravimo: gospod Schauer le «tapfer» pomagajte Pašiču odirati nemškega in slovenskega davkoplačevalca!

Mariborski JDS politični rekrut Otmar Meglič kot reklama. Pred dnevi smo poročali, da je mariborska JDS penzionirala dr. Kukovca in Špindlerja kot prestara borca za naprednost in sta na njuni mesti stopila politična rekruta: slamnati dr. Reisman in penzionirani davkar g. Otmar Meglič. Gospod Meglič opravlja mariborske JDS tajniške posle in povrh pa je še referent v davčnih zadevah pri znanem dr. Irgoliču. Dr. Irgolič bi si rad dvignil pisarno in sicer s pomočjo gosp. Megliča. Kakor pa je imel gospod Irgolič do danes pri vseh svojih podjetjih in korakih salamensko smolo, jo bo imel tudi z rekrutom Megličem. Vsak kmet iz mariborske okolice je klel Megliča radi davkarske demokratske brezobzirnosti in sedaj bi mu naj zaupal svoje davčne bolečine v pisarni dr. Irgoliča? To vprašanje bi si moral staviti tudi gospod dr. Irgolič in bi prišel do temeljitega prepričanja, da je osovražen davkar najslabša reklama za že itak skoro skrahirano odvetniško pisarno. S političnim rekrutom Megličem ne bo imela sreče smrtnobolna JDS, a še manj pa naš dr. Irgolič.

M. Kern, ravnatelj mestne klavnice je včeraj popoldne umrl.

Dober plen. Ravno pred odhodom dunajskega brzovlaka v noči od 11. na 12. novembra je prišla iz Zagreba na tukajšnjo carinarnico brzjavna ovadba, da nameravajo tihotapeci z vlakom iztihotapati večjo količino zlata, ki je skrito v cevah za ogrevanje nekega vagona. Carinski organi so dali takoj vlak, ki se je že premikal, ustaviti, ter so pri preizkavi v nekem kupeju, kjer sta sedela dva potnika, v resnici našli v cevah 4000 zlatih turških lir, napoleonov in v zlatih funt šterlingov. — Potnika sta izjavila, da denar ni njihov, ter da nista imela pojma, da je skrito toliko zlata v vagonu, pri natančni telesni preizkavi pa so našli pri enem izmed obeh dovršeno precizno izdelano vlomilsko orodje, kakršnega imajo samo vlomilci najtežje sorte. Natančnejša preiskava šele bo pokazala, odkod denar izvira ter dognala indentiteto obeh tihotapev. Vrednost zaplenjenega zlata znaša nad 2 milijona dinarjev.

«Slovenski Orli v Parizu» je tema II. predavanja Prosvetnega kartela, ki bo v petek, dne 16. t. m. ob pol 8. uri zvečer v dvorani v Lekarniški ulici 6. Predaval bo gospod Adolf Dostal iz Ljubljane. Snov je zelo zanimiva in to še tembolj, ker je predavatelj sam vodil letos v avgustu orlovsko mednarodno tekmovalno vrsto v Parizu. Ne zamudimo prilike in posetimo v obilnem številu predavanje, kakršno se nam ne bo več nudilo.

Seja zaupnikov JSZ v Mariboru se vrši v nedeljo, dne 18. t. m. ob 2. uri popoldne v Lekarniški ulici 6. Udeležba obvezna za vse zaupnike in odbornike vseh skupin.

Zadruga za splošno gostilničarsko obrt bo s pomočjo pokrajinske uprave za Slovenijo otvorila s pričetkom decembra t. l. strokovno nadaljevalno šolo za hotelirsko, kavarnarsko in gostilničarsko obrt, katero bodo morali (po postavi) obiskovati vsi natakarski gojenci oziroma vajenci (kakor tudi gojenke, oziroma vajeenke). Ravnateljstvo te šole prevzame gospod škof, profesor obrtno-nadaljevalne šole v Mariboru. Kakor se vidi, se tukajšnja gostilničarska zadruga pod načelstvom g. Klešiča (najemnika Velike kavarne) prav živahno giblje.

Priporočljiva pot do lastnega doma. Čimdalje huje

denarna in stanovanjska kriza postaja tudi pri nas praktično iznajdljiva v iskanju odpomoči. Vzglel zlasti v Zagrebu je pokazal kot praktično in izvedljivo pot: porazdelitev bremena na gotovo število interesentov in predpogoj gradbeno delo v lastni režiji po lastnih cenah. Sličen načrt skuša sedaj izvesti tudi Kreditna in stavbna zadruga «Mojmir» v Mariboru. Eden v zadrugi včlanjenih gradbenikov je zadrugi ponudil po lastni režiji ceniti zgradbo malostanovanjske hiše, ako gotovo število članov (ki tvorijo konzorcij za se) vplača oz. garantira za primerne deleže in ako tudi zadruga kot taka prevzame preskrbo materiala in stavbišča. Na tak način najceneje zgrajena hiša se takoj proda. Z izkupičkom (ki ostane primerno obrestovan se zasigura last konzorcija) se takoj zopet prične z zgradbo druge stavbe itd. Ker je tako ponudbo stavil še mlad podjeten zidarski mojster in šteje zadruga 60 članov, med katerimi so tudi največja gradbena podjetja, je pričakovati, da temu vzgledu slede še drugi. V četrtek dne 15. t. m. ob 20. uri se vrši v restavraciji «Kosovo» prvi tozadevni sestanek, katerega se poleg članov zadruge lahko udeležijo tudi vsi, ki se zanimajo ali za tak konzorcij ali pa ki reflektirajo na stanovanje v tako zgrajenih hišah. — Pripomniti je še, da je ta projekt z ozirom na občutno pomanjkanje gotovine tem preje izvedljiv, čim več članov se združi v tak konzorcij in da so tudi deleži sigurnejši kakor v bankah.

Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolišu mariborskem od 4. novembra do 10. novembra: Erysipelas ostalo 1, novih 1, ozdravlj. 0, umrl 0, ostane 2. Griža ostalo 3, novih 0, ozdravlj. 2, umrl 0, ostane 1. Škrlatinica ostalo 4, novih 0, ozdravlj. 1, umrl 0, ostanejo trije.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevodel Paulus.

«Prosim vas, da se z ničemer ne prenaaglite, naj se zgodi karkoli!» je pravil Andrej Margareti. «Ne poza-

Sodarji in kovaci!

Imam ca 5000 komadov zelo dobro ohranjenih obročev vsake velikosti takoj po najnižji ceni za oddati. — Nadalje kupujem staro železo litino (Guss), kosti, cunje, krojaške in papirnate odpadke, stare spise (akte), knjige in vsakovrstne kovine po najvišjih dnevnih cenah.

Jakob Zagode, Maribor, Tržaška cesta 5.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

bite, da je okolica kože posajena z vohuni! Ne pokažite se Percyju razen če ste popolnoma prepričani, da ni nikogar blizu!»

Pa videl je, da so njegovi opomini nepotrebni. Margareta je bila mirna, odločna, hladokrvna.

Ni se mu bilo treba bati, da bi storila nepremišljen korak.

«Ne bojte se!» mu je odgovorila in nekaj njene prirojene veselosti in dobre volje je donelo iz njenega glasu. «Rada vam obljubim, da bom previdna. Saj bi stavila v nevarnost življenje svojega ljubljenelega soproga, saj bi onemogočila njegove načrte, če bi ga nagovorila vpričo tujcev. Ne bojte se! Čakala bom na ugodno priliko in mu prišla na pomoč kadar in kakor bo najbolj primerno in koristno.»

Brogard je prišel nazaj po stopnicah in Margareta se je pripravila, da se poda v svoje zavetišče.

«Bojim se, vam pred njim tule poljubiti roko», ji je še rekel Andrej, «ker sem le vaš strežaj. Pa prosim vas, bodite dobre volje! Če ne srečam Blakeneya v pol uri, se vrnem. In tedaj upam, da ga bom že našel pri vas tukaj.»

«Da, tako bo najbolje! Pol ure lahko žrtvujeva. Chauvelina v pol uri gotovo še ne bo. Bog daj, da bi Percy kmalu odkod prišel! Mnogo sreče, prijatelj! Bog z vami! Ne bojte se zame!»

Z lahnimi koraki je stopila po veglastih stopnicah. Brogard se ni zmenil več zanjo. Naj si sama postreže in si pripravi ležišče kakor hoče!

Andrej je gledal za njo, dokler ni zaprla steklenih vrat za seboj in zakrila šipe z umazanim zastorom.

Ni imel strahu zaradi nje. Dobro je bila shranjena in prostor je bil zelo ugoden, ker je videla po vsej sobi pod seboj, nje pa nihče ni opazil. Brogarda je dobro plaal, godrnjavi stavec je gotovo ne bo izdal.

Še enkrat je pogledal gori k njej. Skozi raztrgani zastor se mu je smehljal njen sladki obraz. Mirna je bila, skoraj vesela.

Pokimal ji je še zadnjikrat v pozdrav, odprl vrata in stopil v temno noč.

XXIII.
PAST.

Tiho in naglo je mineval Margareti čas. Opazovala je Brogarda.

Starec je pripravljajl mizo, kakor je bilo videti, za novega gosta. Nedvomno za Percyja. In tudi o tem ni bilo dvoma, da je imel republikanski krčmar precejšnjo mero spoštovanja pred mogočnimi plečami Angleževimi.

Brogard se je res trudil s pospravljanjem in pripravljanjem. Najprvo je znosil z mize ostanke, ki sta jih pustila Margareta in Andrej. Nato je iz kota stare omare privlekel nekaj, kar je izgledalo, da je res mizni prt. Ko ga je razgrnil in videl, da je poln lukenj, je dvomljivo in žalostno zmajal z glavo. In nato ga je z mnogim trudom skušal tako razprostrti, da je kolikormogoče malo kazal svojo raztrganost.

Trgovski pomočnik ali pomočnica s prvovrstnimi referencami, vsestransko, zlasti v manufakturi izvežbana moč se takoj sprejme pri Nabavljalni zadrugi, Maribor, Stolna ulica 5. Osebna predstava s predložitvijo izprijčeval popoldne med 15.30 in 16.30. 689

DRVA

premog
OVES
koruzo
opeko

trgovsko opravo, auto, šivalni stroj, voz proda

OSET ANDREJ

Maribor, Aleksandrova 57

Telefon 88.

Dobil je tudi nekje brisaljško, seve staro in cunjasto, ki pa vkljub temu ni bila čisto zamazana. Skrbno je osnažil in obrisal z njo krožnike, žlice in celo kozarce ter skrbno vse razpoložil po mizi.

Margareta se ni mogla vzdržati nasmeha. Orjaška postava gospoda Percyja, ali pa morebiti teža njegovih vesti, je vsekakor naredila globok vtis na tega svobodnega državljana republikanske Francije, sicer bi se ne bil tako zelo trudil za «prirrokletega Angleža» —

Miza je bila prokrita — kakor je pač bila — in Brogardove oči so z zadovoljstvom počivale na trudpolnem njegovem delu. Obrisal je še s komolcem svoje umazane suknje prah s stolov, jih primaknil bližje, pomešal po loncu, naložil suhljadi na ogenj in oddrsal iz sobe. —

Margareta je bila sama s svojimi mislimi.

Udobno, kolikor se je dalo seve, je sedela na slami, ki si jo je pregrnila s površnikom. Slama je bila sveža in neprijetni duhovi iz spodnje sobe so prihajali k njej gori le zelo razredčeni.

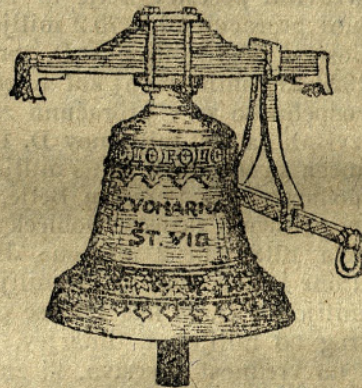
Za trenutek je bila srečna. Če je pogledala skozi luknjasti zastor, je videla spodaj v sobi sicer le samo polomljene stole, raztrgani mizni prt, kozarce, krožnike in žlice. Toda vse te revne in neme stvari so ji pravile, da čakajo Percyja, da bo kmalu kmalu prišel, da bo deta v tej umazani, revni sobi končno spet skupaj —

In ta misel je bila tako sladka, da je Margareta zaprla oči, — nemotena jo je hotela uživati.

(Dalje prihodnjic).

ZVONARNA IN LIVARNA

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

vliva

BRONASTE ZVONOVE

v vseh velikostih za župne cerkve, podružnice in kapele po najnižji cenah.

Kupuje stare in razbite zvonove po najvišjih cenah.

Novo došlo!

vseh vrst angleško in češko sukno in drugo manufakturno blago, za jesensko in zimsko sezono. Cene resnično nizke, blago iz priznane najboljših tovarn.

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Vsak naj si ogleda zalogo in prepriča s enkratnim nakupom!